

Kamu Politikalarının Dinamik Yaşam Döngüsü Anlayışıyla Değerlendirilmesi

Dr. Yılmaz ARGÜDEN

OECD'nin "Başarı için Sadeleştirme (Simplifying for Success – S4S)" girişimi, düzenleyici politikaların yönetişimini geliştirmeye yönelik otuz yıllık çalışmalara dayanıyor. Maliyet ve yükümlülüklerin azaltılması, uygulama ve idari süreçlerde sadeleşmeye gidilmesi ve mevzuatın basitleştirilmesi yoluyla düzenlemelerin etkinliğinin artırılması amaçlanıyor.

Bu çabalar ekonomik ve sosyal gelişim için önem taşıyor. Özellikle KOBİ'ler açısından, düzenlemelerden kaynaklanan maliyetlerin azaltılmasına katkı sağlayabiliyor. Ancak tek başına ele alındıklarında, düzenleyici müdahalelerin tam etkisini—özellikle iş dünyası üzerindeki etkilerini—anlamaya yönelik eksik bir araç seti sunuyorlar. Bu makale, S4S girişimi kapsamında düzenleyici politikaların yaşam döngüsü boyunca ortaya çıkan dinamik etkilerin de dikkate alınması gerektiğini savunuyor. Bu bakış açısının benimsenmesi, düzenleyici politika yönetişiminde yeni bir yaklaşımın şekillenmesine katkı sağlayabilir.

Düzenleyici politika yönetişimi zaman içinde önemli ölçüde gelişti; ancak düzenlemelerin sağladığı faydaların maliyetleri gerçekten haklı çıkarıp çıkarmadığını güvence altına alacak yaklaşımların geliştirilmesine hâlâ ihtiyaç var. OECD ülkelerinde geçmişte yürütülen düzenleyici politikaları sadeleştirme çalışmalarının, doğrudan uyum maliyetlerine odaklandığı; evrak ve raporlama yükümlülüklerine dar bir bakış açısıyla yaklaştığı ve sağlanan faydaların niteliksel olarak yeterince ortaya konmadığı gözlemleniyor.

Daha önce hayata geçirilen bu uygulamalar, kimi zaman, iş dünyası ve kamu sektörünün önündeki görece kolay giderilebilen pek çok düzenleyici engelin ortadan kaldırılmasında başarılı oldu. Ancak bu yaklaşım, düzenleyici politika seçenekleri geliştirilirken yaşam döngüsünün dinamik maliyet ve faydalarını dikkate alma biçimimizi kökten değiştiremedi. Düzenleyici etki değerlendirmeleri çoğu zaman uzun vadeli uygulama maliyetlerini, idari yükleri ve kamu sektöründeki artan harcamaları göz ardı etmekle kalmıyor; ayrıca girişimcilik ekosisteminin gelişimini sekteye uğratması ya da denetlenmeyen etik dışı aktörlerin avantaj sağlaması gibi ikincil etkileri dikkate almıyor.

OECD'nin S4S girişimi, geçmişteki düzenleyici politikaların sadeleştirme girişimlerinin eksikliklerine güçlü bir yanıt niteliğinde. Yine de denklemde eksik bir parça bulunuyor: düzenlemenin yaşam döngüsü boyunca yarattığı etkiler. Doğrudan etkiler üzerine aşırı odaklanmak eksik ve yanıltıcı olabilir; ayrıca teknolojik araçların entegrasyonu düzenlemeleri sadeleştirmek için tek başına yeterli olmayacaktır. Düzenlemenin yaşam döngüsü boyunca iş dünyası üzerinde ortaya çıkan dinamik etkiler, "risk-risk" takasları, itibar kaybı, kamu sektöründe uzun vadeli denetim yükleri ve kaynakların yatırımdan ziyade verimsiz alternatiflere aktarılması gibi beklenmedik sonuçları da içerir.

Örneğin, tüketici ürünlerinde teknoloji kullanımına getirilen düzenleyici kısıtlamalar performansı düşürür, marka değerini zedeler ve kaynakların inovasyon yerine mevcut işleyişi devam ettirmek için harcanmasına yol açar. Bu dinamik etkiler çoğu sanayi sektöründe ortaya çıkıyor ve bir bütün olarak ele alındığında, rekabet açısından önemli ekonomik sonuçlara yol açabiliyor.

Düzenleyiciler, bu mikroekonomik etkileri tespit etmenin ve yönetmenin zor olduğunu görüyorlar. Bu noktada, S4S girişimi geçmişteki sadeleştirme çabalarına kıyasla kayda değer bir fark yaratabilir. Düzenleyici politikaların yaşam döngülerinin dinamik etkilerini değerlendirmek, düzenlemeleri değerlendirme ve sadeleştirme çalışmalarının sonuç odaklı yürütülmesine ve gerçek yasama hedefleri etrafında şekillenmesine yardımcı olacaktır.

Dr. Yılmaz Argüden ARGE Danışmanlık Yönetim Kurulu Başkanı ve Argüden Yönetişim Akademisi Mütevelli Heyeti Başkanı'dır.

Dünya genelinde 10 milyon şirketi OECD nezdinde temsil eden Business at OECD'nin Yönetişim Komitesi Başkanlığı'nı yürütmektedir.